

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Beleid

Onderwerp:

Opvang Vluchtelingen en Transitieplan CNO

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 7-03-2023

Notanummer : 2023-170

Datum : 7-03-2023

Programma : 02 - Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder : Burgemeester,

Bijlage(n) : Opvang en huisvesting vluchtelingen - Infographic
20230217.pdf, Regionaal Transitieplan_IJsselland_versie_Def.pdf, tk-
bijlage-notitie-bestuurlijke-afspraken-doorstroom-migratie (1).pdf

Parafering

01-03-2023: Burgemeester28-02-2023: programmamanager Veiligheid

Agendering

* 02-03-2023: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

9-03-2023

B & W d.d.: 7-03-2023

Besluit

1. In te stemmen met het regionaal transitieplan IJsselland CNO
2. De raadsmededeling vast te stellen
3. De stukken aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken.

Inleiding

Op dinsdag 14 november 2022 is in het Veiligheidsberaad ingestemd met het Transitieplan CNO van het COA. Daarin zijn, kort samengevat, de volgende afspraken gemaakt:

- Op 1 januari 2023 zijn er regionale opvangplannen, onder voorbehoud van lokale bestuurlijke besluitvorming
- Deze plannen zijn gericht op het beschikken over voldoende opvangplekken per 1 april 2023
- Onderdeel van het plan is het Transformeren van beschikbare en geschikte CNO (beheerd door gemeenten) naar noodopvang (NO onder verantwoordelijkheid van het COA).
- Per 1 juli 2023 moeten alle opvangplekken voldoen aan wettelijk vereiste kwaliteits- en voorzieningenniveaus.
- Per 1 juli 2023 hoeven de veiligheidsregio's geen ondersteuning meer te bieden aan het COA.

Conform bovenstaande afspraken is er voor de Veiligheidsregio IJsselland een regionaal opvangplan opgesteld. In het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg Oekraïneopvang (BAO) van 7 december 2022 hebben de burgemeesters ingestemd met

dit plan. Aan de Provinciale Regietafel van 22 december zijn de transitieplannen van zowel IJsselland als Twente besproken en daarna ingediend bij het COA.

Omdat het Transitieplan slechts één van de inspanningen is die het vluchtelingenvraagstuk uit de crisis moeten helpen én omdat het ongeveer een jaar geleden is dat de opvang van Oekraïners is gestart, is er op regionaal niveau een informatienota voor de gemeenteraden gemaakt van de geleverde inspanningen in het afgelopen jaar en de ontwikkelingen voor de komende tijd.

Beoogd maatschappelijk resultaat

1. Het regionale plan is een stap naar het realiseren van een duurzame en flexibele opvang van vluchtelingen in Nederland en IJsselland. Het plan is ook een stap om uit de huidige crisisstructuur bij de opvang van asielzoekers te komen. Daarmee wordt de verantwoordelijkheid voor de opvang van vluchtelingen steeds meer een verantwoordelijkheid van het gehele college in plaats van de burgemeester.

2. Door deze verschuiving van verantwoordelijkheid komt ook de raad in haar kaderstellende en controlerende rol. Door de raad nu al te informeren over de geleverde inspanningen en een globaal inzicht te geven in de ontwikkelingen wordt de betrokkenheid van de raad nu al verder vergroot.

Kader

Vluchtelingenwet 2000

Betrokken partijen en participatie

De landelijke tendens laat een verschuiving zien van een crisisaanpak naar een meer regulier lokale aanpak van de opvang van vluchtelingen. Daarmee komt er ook een verschuiving van de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de Burgemeester naar het College van B&W. Dit betekent ook dat het vraagstuk dichter bij de verantwoordelijkheden van de gemeenteraad komt.

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor:

1. Geen direct effect op huidige situatie

De regio IJsselland heeft op dit moment voldoende opvangplekken voor asielzoekers volgens de huidige landelijke verdeelsleutels. Het plan gaat dan ook ervan uit dat de huidige AZC-capaciteit gehandhaafd blijft en dat de regio geen inspanning hoeft te verrichten om de huidige CNO-capaciteit om te zetten naar structurele COA-Noodopvangplekken.

2. Snel landelijk overzicht was nodig

Gelet op de urgentie om snel een landelijk totaaloverzicht te krijgen is gevraagd om de transitieplannen vóór 1 januari in te dienen, onder voorbehoud van lokale besluitvorming. Aan alle colleges in IJsselland wordt daarom op dit moment gevraagd om het plan vast te stellen en waar gewenst aanvullende opmerkingen mee te geven.

3. Geen urgentie maar wel actie nodig

Alhoewel er in het transitieplan geen heel urgente beleidswijzingen voor het eerste kwartaal zijn opgenomen, maakt het plan wel duidelijk dat de regio het jaar 2023 moet benutten om tot een stabiel en flexibel opvanglandschap te komen,

4. Totaalbeeld vluchtelingenopvang geeft inzicht in opgave

Er is veel beweging in het brede terrein van vluchtelingenopvang in Nederland. De "Spreidingswet", de Tijdelijke wet Opvang Oekraïense Ontheemden, de uitvoering van de Flexibilisering Asielketen en het Transitieplan CNO. Vanuit al deze ontwikkelingen komen er verantwoordelijkheden naar gemeenten en provincies. Een lijn die ook ingezet is, is het afschalen van de crisisstructuur die nu voor bijvoorbeeld de opvang van ontheemde Oekraïners en de uitvoering van de CNO geldt. In het BAO is daarom afgesproken om alle gemeenteraden in het eerste kwartaal 2023 te informeren met een informatienota over het geheel van deze ontwikkelingen.

Argumenten tegen:

1. Het Regionaal Transitieplan is al aangeboden aan de Provinciale Regietafel. Het plan voldoet aan de landelijk gestelde normen voor de opvang van asielzoekers in het COA-transitieplan. Er is dus geen directe aanleiding om het huidige beleid of taakstelling aan te passen. Toch is de verwachting dat de invoering van de spreidingswet en de waarschijnlijke vertraging van de uitvoering van de landelijke transitie van de CNO gevolgen gaat hebben voor de regio. De inbreng van Colleges aan de hand van de bespreking van het transitieplan zullen meegenomen worden in de verdere uitwerking en uitvoering van het plan.

2. Raad nog niet in positie

De wetgever is nog niet zover dat de crisishandelingen kunnen worden beëindigd. Zowel de Tijdelijke Wet voor de opvang van Oekraïners als de Spreidingswet zijn in de conceptfase. Er wordt op gerekend dat beide wetten in de loop van 2023 hun beslag krijgen. Dan wordt ook pas duidelijk wat er precies van gemeenten wordt verwacht.

3. Ontwikkelingen gaan snel

De voorliggende informatienota kan op moment van bespreking of bij het aanbieden van de Raad alweer gedeeltelijk achterhaald zijn wat betreft de genoemde ontwikkelingen. Dit risico is echter moeilijk te ondervangen.

Financiële consequenties en dekking

Nvt

Openbaarmaking en communicatie

Met de gemeenten in IJsselland is afgesproken om op 7 maart deze nota's in de colleges te bespreken en het vervolgens openbaar te maken via de geijkte wegen.

Aanpak en uitvoering

Op dit moment zijn het COA en het Rijk de regionale transitieplannen aan het inventariseren. De bedoeling is dat alle plannen gezamenlijk leiden tot voldoende COA-opvang voor asielzoekers per 1 juli 2023. De eerste signalen zijn dat dit niet haalbaar lijkt. Daarom ligt er op dit moment een verzoek aan de Veiligheidsregio's en de gemeenten om bij te springen bij het realiseren van 450



plekken Crisisnoodopvang per Veiligheidsregio. Deventer heeft al aan dit verzoek voldaan door de crisisnoodopvang in de boot aan de Pothoofdkade te verlengen tot medio januari 2024.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Opvang Vluchtelingen en Transitieplan CNO		
Nummer	2023-170	Portefeuillehouder	Burgemeester,
Team	DEV-BLD	Datum	7-03-2023

Inleiding

Met deze raadsmededeling willen wij u informeren over een jaar samenwerking binnen de Veiligheidsregio IJsselland bij de opvang van Oekraïense ontheemden, crisisnoodopvang voor asielzoekers en de versnelling van de huisvesting voor statushouders. Een jaar dat begon op 24 februari 2022 toen Rusland de Oekraïne binnen viel. Bij de nadere toelichting vindt u een chronologisch overzicht van de regionale ontwikkelingen vanaf die datum.

Daarnaast willen we u informeren over de ontwikkelingen die voor de komende tijd te voorzien zijn op het gebied van de opvang van ontheemden, zie voor een compact overzicht in de bijlage 'Opvang en huisvesting vluchtelingen'. Ontwikkelingen die mede komen doordat er ook landelijk een verschuiving zichtbaar is van een crisisaanpak door de Veiligheidsregio's naar een aanpak die meer in bestaande organisaties en structuren vorm krijgt. Zo is de Tijdelijke Wet Opvang Oekraïense Ontheemden in ontwerp klaar en heeft de Raad van State advies gegeven over de zogenoemde Spreidingswet. Op dit moment is nog niet bekend wanneer de beide wetten aan de Tweede Kamer worden aangeboden maar lijkt in de loop van dit jaar de lokaal bestuurlijke verantwoordelijkheid te verschuiven van de Burgemeester naar het College van B&W. En daarmee komt ook de gemeenteraad nadrukkelijker in beeld

Kortom een goed moment om u te informeren over wat er is gedaan het afgelopen jaar en om een beeld te schetsen van de ontwikkelingen voor de komende periode.

Notabene: de ontwikkelingen in de dossiers waarover deze informatienota gaat gaan zo snel dat niet altijd te voorkomen is dat er in de nota inmiddels achterhaalde informatie staat beschreven.

Kader

Vreemdelingenwet 2000
Raadsbrieven veiligheidsregio

Kern van de boodschap

De landelijke tendens laat een verschuiving zien van een crisisaanpak naar een meer regulier lokale aanpak van de opvang van vluchtelingen. Daarmee komt er ook een verschuiving van de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de Burgemeester naar het College van B&W, in Deventer zal wethouder De Geest op kop gaan (wethouder wonen/asielzaken). Dit betekent ook dat het vraagstuk dichter bij de verantwoordelijkheden van de gemeenteraad komt.

Het afschalen van de crisisaanpak wil echter niet zeggen dat er geen vraagstuk meer is ten aanzien van de vluchtelingenaanpak. Alhoewel de situatie in IJsselland nu min of meer in control is wacht de gemeenten in de regio nog een

forse opgave ten aanzien van de uitbreiding van de opvangmogelijkheden voor Oekraïners en de huisvesting van statushouders. Inmiddels ligt er ook weer een verzoek van het Rijk aan de Veiligheidsregio's voor het behouden van 450 plekken per Veiligheidsregio voor Crisisnoodopvang tot 1 juli 2023.

Naast kwantitatieve opgaven op de kortere termijn, die vooral gericht zijn op het bieden van voldoende plekken met bed, bad en brood, ligt er voor gemeenten een uitdaging om een antwoord te geven op de meer kwalitatieve vragen die het opvangen van vluchtelingen met zich mee brengen. Hoe zorgen we op den duur voor voldoende huisvesting binnen bestaande woningvoorraad, met nieuwe (flex)woningen of tussenvoorzieningen, hoe maken we onderwijs en zorg bereikbaar, welke kansen of bedreigingen bieden vluchtelingen voor de regionale en/of lokale arbeidsmarkt?

Nadere toelichting

Opgaven voor de gemeenten in de Veiligheidsregio IJsselland in 2023 en verder

De eerste kwantitatieve opgaven voor 2023 waar de gemeenten voor staan zijn bekend. Met de ervaringen uit 2022 kan verondersteld worden dat deze opgaven nog veranderen.

Oekraïneopvang

Sinds eind vorig jaar geeft het ministerie een kwantitatieve prognose af voor het aantal benodigde Gemeentelijke Opvangplekken voor Oekraïners (GOO) die een half jaar vooruitkijkt. Deze prognose is o.a. gebaseerd op informatie vanuit Clingendael, de NIPV en het ministerie. De nu bekende prognose is dat er op 1 juli 2023 landelijk 90.000 Gemeentelijke Opvangplekken voor Oekraïners nodig zijn. Voor IJsselland betekent dit 3.700 plekken en voor Deventer specifiek nog een groei van 383 plekken naar 481 opvangplekken.

Naast een kwantitatieve vraag onderzoekt het Rijk nu ook of er meer aandacht moet komen voor de kwaliteit van de opvanglocaties. De meeste locaties zijn geschikt voor de Noodopvang. Maar met het langere verblijf van Oekraïense ontheemden ontstaat ook de vraag naar eigen sanitair en kookmogelijkheden en wellicht op termijn ook eigen, reguliere huisvesting. De planning is dat voor het zomerreces van de Tweede Kamer een eerste indicatie van de verwachtingen hierover kan worden gegeven, maar dit blijft vooralsnog zeer onzeker.

Crisisnoodopvang Asielzoekers

Het Veiligheidsberaad heeft begin februari 2023 het verzoek gekregen om de CNO voor Asielzoekers door de Veiligheidsregio's langer te organiseren, namelijk tot 1 juli 2023. Omdat de bestaande afspraak was om tot 1 april 450 plekken per regio te realiseren waren contracten en afspraken met omwonenden veelal hierop gebaseerd. Vanaf half januari anticipeerden we in IJsselland al op dit verzoek waardoor we nu in beeld hebben dat we waarschijnlijk 429 plekken beschikbaar hebben, in elk geval tot 1 juli. Als het andere regio's niet lukt om vóór 1 juli hun AZC capaciteit op orde te krijgen is de kans groot dat er opnieuw een verzoek om verlenging zal komen. In Deventer ligt de boot met 174 vluchtelingen vooruitlopend hierop in ieder geval tot medio januari 2024.

Asielzoekerscentra (AZC)

Het meest recente capaciteitsbesluit (COA/ministerie) gaat uit van 75.500[1] benodigde opvangplekken in AZC's per 1 januari 2024. Voor onze regio betekent dit 1836 plekken. Deventer draagt daar 550 structurele plekken aan bij op AZC Schalkhaar en tot in ieder geval 1 februari 2025 met 100 extra bufferplekken aan bij. Noodopvang Wittenstein zal 1 april definitief haar deuren sluiten.

Naast AZC Schalkhaar is er een AZC in Hardenberg met maximaal 725 plekken. In Kampen is er een tijdelijke opvang met 80 plekken en in Raalte een opvang met maximaal 110 plekken (COVID-locatie). Met de realisatie van een Regionale Opvang Locatie (ROL) in Zwolle (300 plekken) kunnen we als IJsselland aan deze nu bekende opgave voldoen.

Een belangrijk deel van de plekken in IJsselland is echter tijdelijk. Onze grootste uitdaging zit dan ook in een stabilisering van de beschikbare plekken. Dit is ook de doelstelling van de Uitvoeringsagenda Flexibilisering van de Asielketen die moet leiden tot een stabiel maar toch ook flexibel opvanglandschap. Ook dient er specifieke aandacht te zijn voor de realisatie van de aanvullende 148 plekken voor AMV-ers, Op deze opgave heeft IJsselland op dit moment een achterstand.

De consequenties van de Spreidingswet kunnen ook nog invloed hebben op het aantal AZC-locaties waarvoor IJsselland aan de lat staat. Met name in de Randstad zijn grote tekorten aan AZC-locaties. Als het Rijk besluit dat deze tekorten over het hele land moeten worden verspreid wordt onze regionale opgave wellicht hoger.

Huisvesting Statushouders

Gelet op de landelijke instroom van asielzoekers moet onze regio de komende jaren naar verwachting rekening houden met ca. 700 – 1400 te huisvesten statushouders per jaar. Deze taakstelling wordt halfjaarlijks opgelegd en voor de eerste helft van 2023 is de taakstelling 649. Voor Deventer is deze taakstelling 122 in de eerste helft van 2023.

Vanwege het woningtekort is het voor alle doelgroepen die zijn aangewezen op een (sociale) huurwoning steeds lastiger om binnen redelijke tijd een woning toegewezen te krijgen. Snelle uitbreiding van de bestaande woningvoorraad, ook met flexwoningen, is waarschijnlijk voor de meeste gemeenten noodzakelijk om ook de komende jaren aan de huisvestingstaakstelling te voldoen. Vanuit het BAO is daarom het initiatief genomen om de bestuurlijke Kopgroep WIJS (Woonversneller IJsselland) in te stellen die gemeenten ondersteunt bij het realiseren van de taakstelling. Deze ondersteuning bestaat onder andere uit het delen van informatie waarmee vraag en aanbod beter in beeld kan worden gebracht, waardoor dreigende tekorten eerder kunnen worden gesignaleerd. Ook wordt informatie gedeeld waarmee de bestaande woningvoorraad beter kan worden benut (o.a. kamerbewoning door statushouders).

Ook bij deze opgave is extra aandacht nodig voor de realisatie van huisvesting voor 106 AMV-ers in groepswoningen in 2023.

Alleenstaande Minderjarige Vluchtelingen (AMV-ers)

Binnen de realisatie van AZC-plekken én binnen de huisvesting van statushouders zijn er specifieke taakstellingen voor AMV-ers opgenomen.

1. De taakstelling voor AMV-AZC-plekken is onderdeel van de provinciale opgave die regionaal is vertaald. Van de 1.836 AZC-plekken moeten er 168 structurele plekken specifiek voor AMV-ers gerealiseerd worden. Op dit moment worden er 21 plekken in IJsselland gevuld.
2. Binnen de taakstelling voor de huisvesting van statushouders moeten in 2023 106 huisvestingsplekken voor AMV-ers gerealiseerd worden. Op dit moment zijn er nul gerealiseerd. Wel zijn er in een aantal gemeenten initiatieven voor de realisatie van 25 tot 50 plaatsen in groepswoningen voor deze doelgroep. Deze initiatieven hebben nog geen concrete contracten opgeleverd en ook het benodigd aantal plekken wordt met deze initiatieven zeer waarschijnlijk niet

behaald.

Ontwikkelingen

Bestuurlijke afspraken Asielketen

Op 26 augustus 2022 zijn er bestuurlijke afspraken tussen het Rijk, de VNG, het IPO en het Veiligheidsberaad gemaakt om uit de crisis te komen en te blijven. De bestuurlijke afspraken^[2] zijn als bijlage toegevoegd. De afspraken hebben betrekking op een grote diversiteit aan onderwerpen; huisvesting, ruimtelijke ordening, inburgering, zorg maar ook nieuwe wetgeving. De meest relevante afspraken worden hieronder belicht.

* De spreidingswet (officieel de Wet gemeentelijke taken mogelijk maken asielopvangvoorzieningen).

De wet moet leiden tot een evenwichtige verdeling van opvanglocaties voor asielzoekers in alle provincies. En binnen de provincies bij de gemeenten. In het uiterste geval kunnen gemeenten door de staatssecretaris aangewezen worden om een AZC te realiseren.

De ontwerpwet kreeg veel kritiek vanuit onder andere de VNG, het COA, de commissarissen van de Koning en het Veiligheidsberaad. De kritiek was onder ander gericht op het onduidelijke en onnodig complexe verdelingsmodel en de bonusregeling. Toch is de ontwerpwet vrijwel ongewijzigd aan de Raad van State voor advies aangeboden. Op 6 februari 2023 heeft de RvS aan de Staatssecretaris geadviseerd om de wet niet in deze vorm aan de Tweede Kamer aan te bieden. Het vervolgproces is op dit moment onduidelijk.

* Versneld uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen.

Om niet steeds verrast te worden door veranderende aantallen vluchtelingen die asiel of toevlucht zoeken in Nederland hebben het Rijk, provincies en gemeenten in 2020 afspraken gemaakt over een vernieuwd asielsysteem. Kern daarbij is dat er zo snel mogelijk duidelijkheid komt over de kansrijkheid van een asielaanvraag. De nieuwe aanpak brengt ook een nieuwe infrastructuur van opvanglocaties met zich mee; Gemeenschappelijke vreemdelingenlocaties (GVL), waar asielzoekers de procedure beginnen; satellietlocaties voor specifieke groepen en overloop van de GVL én Regionale opvanglocaties (ROL) waar kansrijke asielzoekers en statushouders kunnen starten met integratie dicht bij de gemeente van uiteindelijke huisvesting. De uitwerking van de Uitvoeringsagenda wordt provinciaal opgepakt. De verwachting is dat in de eerste helft van 2023 een eerste Overijssels Uitvoeringsagenda in concept zal verschijnen.

* Transitieplan afbouw Crisisnoodopvang asielzoekers (CNO)

Om de Crisisnoodopvang door gemeenten en veiligheidsregio's zo snel als mogelijk te beëindigen is aan het COA en de Provinciale Regie Tafels (PRT) gevraagd een plan op te stellen voor de overgang van de CNO-locaties naar het COA. De PRT's zijn gevraagd om provinciale plannen op te stellen gebaseerd op het realiseren van voldoende AZC-capaciteit in de provincie. Hiervoor is door het Rijk een verdeelsleutel gemaakt per provincie. In Overijssel hebben de Veiligheidsregio's Twente en IJsselland, in afstemming, ieder een eigen regionaal transitieplan opgesteld. Deze plannen zijn eind december besproken aan de PRT-Overijssel en aangeboden aan het COA. Alle provinciale plannen worden besproken aan de Landelijke Regietafel. De uitkomsten van deze besprekingen zijn nog niet bekend.

Omdat in IJsselland voldoende AZC-plekken beschikbaar zijn geeft het ingediende regioplan geen directe aanleiding voor urgente uitbreiding van het aantal AZC-plekken in IJsselland. Wel is aandacht nodig op de middellange en

langere termijn voor het structureel in t stand houden van het aantal AZC-plekken

* Huisvesting statushouders.

Eén van de oorzaken van de asielcrisis is het feit dat in de AZC's veel statushouders verblijven waarvoor gemeenten geen passende huisvesting hebben. Veel aandacht in de bestuurlijke afspraken om deze blokkade in de keten aan te pakken. In de regio IJsselland heeft dit onder andere geleid tot de Kopgroep WIJS (Woonversneller IJsselland). Aan de Kopgroep Wijs nemen woningcoöperaties en wethouders wonen, inburgering en sociaal domein uit de regio deel. Voorzitter van de Kopgroep is de burgemeester van één van de regiogemeenten. De Kopgroep signaleert knelpunten, zoekt oplossingen en geeft gemeenten en corporaties handvatten om de huisvesting van statushouders en andere doelgroepen van sociale woningbouw te versnellen en te vergroten.

Ontwikkelingen Oekraïneopvang

Inmiddels worden er al een jaar Oekraïense vluchtelingen in Nederland opgevangen door gemeenten en particulieren. Omdat een einde aan de oorlog in Oekraïne nog niet in zicht is, is de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) inmiddels verlengd tot maart 2024. Daarna kan de RTB nog met één jaar verlengd worden. Tot nu toe is de opvang van Oekraïners geregeld op basis van crisiswetgeving. Nu te voorzien is dat de opvang langer duurt wil het Rijk met tijdelijke wetgeving de Oekraïneopvang uit de crisisaanpak halen.

* Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne

De concepttekst Tijdelijke Wet (TW) is voorgelegd ter consultatie aan onder andere de VNG. Het is nog onduidelijk op welk moment de wet rijp is om ter besluitvorming aan het parlement aan te bieden. Kern van de TW is dat de bevoegdheden ten aanzien van de opvang van Oekraïners worden verlegd van de Burgemeester naar het College van B&W. De TW moeten tevens als basis dienen voor diverse regelingen die nu onder de crisiswetgeving tot stand zijn gekomen zoals de Regeling Opvang Ontheemde Oekraïners (ROOO) en de bekostiging hiervan (BOOO). Ook maakt de wet uitwisseling van gegevens in het kader van de SUWI-wetgeving mogelijk. De concept TW heeft een looptijd tot uiterlijk maart 2026, een jaar na de laatste verlengingsmogelijkheid van de RTB. Na afloop van de TW wordt de opvang van Oekraïense Ontheemden een taak van het COA.

Samenwerking in de regio

Bestuurlijk Afstemmingsoverleg Oekraïne (BAO)

Zowel de gevolgen van de oorlog in Oekraïne als de problemen in de opvang van asielzoekers zijn als crisis aangemerkt. Vanwege de crisissituatie heeft het Rijk gekozen voor de structuur van het Veiligheidsberaad en daarmee de Veiligheidsregio's. De burgemeesters in IJsselland, die net de afschaling van de Covid-aanpak hadden afgerond, besloten om een afstemmingsoverleg te organiseren. Dit overleg werd het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg Oekraïne genoemd. Tweewekelijks zijn de burgemeesters en adviseurs van 4 maart 2022 tot en met 25 januari 2023 bijeen gekomen om besluiten te nemen en af te stemmen over de regionale aanpak. Op 25 januari was het laatste BAO. In dit laatste BAO is besloten, om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de reguliere structuren, en om die reden besprekingen over het programma Vluchtelingen vanaf februari 2023 onder te brengen bij de reguliere Algemeen Bestuursoverleggen van de VRIJ.

Programma

De crisisaanpak werd in maart 2022 regionaal vorm gegeven in een crisisstructuur vanuit de Veiligheidsregio met een Regionaal Operationeel Team (ROT). Voor de opvang van de Oekraïense vluchtelingen in de regio werd het Programma Vluchtelingen opgezet, aangestuurd door een programmamanager. In de loop van 2022 zijn de diverse opdrachten aan de Veiligheidsregio op het terrein van vluchtelingen ondergebracht bij het Programma.

Gemeentelijk Netwerk

De zaken die het Programma Vluchtelingen betreffen worden voorgelegd en afgestemd met het Gemeentelijk Netwerk Vluchtelingen. Het Gemeentelijke Netwerk bestond bij de start uit de gemeentelijk verantwoordelijken voor de Oekraïneopvang en samenwerkingspartners en met name gericht op de organisatie van de opvang van Oekraïners. In de loop van 2023 is het Netwerk meer en meer ingezet ten behoeve van het gehele vluchtelingenvraagstuk en zijn de vertegenwoordigers in het netwerk de bruggenhoofden naar hun collega's voor huisvestingstaakstelling, inburgering, wonen en de organisatie van CNO. Het Netwerk overlegt tweewekelijks en bereidt ook de vergaderingen van het BAO voor.

Ook in 2023 zal het Gemeentelijk Netwerk in stand blijven.

Gevolgen ambtelijke organisatie

Er is in 2022 een groot beroep gedaan op de medewerkers van gemeenten en de Veiligheidsregio bij het realiseren van Crisisnoodopvang en de opvang voor Oekraïners. In allerhaast zijn mensen vrij gemaakt voor het organiseren en het uitvoeren van de opvang. Zeker in het begin is dit gebeurd zonder vervanging voor de liggende taken. In de meeste gemeenten zijn projectorganisaties opgezet hiervoor en is in de loop van de tijd extra capaciteit vrij gemaakt voor deze taken. Ook de Provincie Overijssel heeft medewerkers ter beschikking gesteld. De pogingen om Rijksambtenaren in de regio's in te zetten heeft slechts beperkt resultaat opgeleverd. Tot oktober 2022 heeft de Veiligheidsregio veel menskracht vrijgemaakt voor de uitvoering van CNO-locaties. Vanaf oktober is dit afgebouwd en overgedragen naar gemeenten.

Samenwerking in de regio in 2023

Zowel bestuurlijk als ambtelijk is er de behoefte om ook de ambtelijke samenwerking zoals die in 2022 is ontstaan voort te zetten in het Programma Vluchtelingen IJsselland. Vanuit het Rijk worden de Veiligheidsregio's ook in 2023 bekostigd om een coördinerende rol in te vullen ten aanzien van vluchtelingenvraagstukken. Ieder half jaar wordt beoordeeld door de participanten in het programma en door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio of de samenwerking moet worden voortgezet en in welke vorm.

Financiën

De middelen die het Rijk beschikbaar stelt voor het oplossen van de vluchtelingenvraagstukken lijken voldoende om de extra inzet van personeel en middelen te bekostigen.

[1] Dit wil niet zeggen dat er in 2023 75.5000 asielzoekers worden verwacht. Het aantal benodigde plekken wordt – naast de verwachte instroom – ook beïnvloed door de achterstanden bij de IND (procedures mogen 15 maanden duren, maar duren waarschijnlijk langer) en de achterstanden in de uitstroom.

[2] Veel van de bestuurlijke afspraken zijn (nog) niet gerealiseerd

Bestuurlijke afspraken over de doorstroom migratie tussen de Vereniging Nederlandse Gemeenten, het Veiligheidsberaad, het Interprovinciaal Overleg en het Rijk

Datum: 26 augustus 2022

Inleiding

- Op dit moment is er sprake van een onhoudbare situatie in de migratieketen, met name in Ter Apel. De instroom kan op dit moment niet worden opgevangen in Ter Apel en er zijn onvoldoende (crisisnood)opvangplekken om mensen onder te brengen. Acute maatregelen in de gehele keten zijn nodig om tot verlichting te komen.
- Deze benodigde inzet op korte termijn laat onverlet dat er meer nodig is om uit de crisis te komen en te blijven. Aan de Tweede Kamer is op 1 juli 2022 gecommuniceerd dat COA aan het einde van 2022 51.000 plekken nodig heeft om voldoende opvang te kunnen bieden. Het bieden van perspectief tot en na 1 oktober 2022 is noodzakelijk om eerste stappen te zetten richting een stabiel, wendbaar en duurzaam stelsel van asielopvang.
- Deze bestuurlijke afspraken bieden oplossingen voor de acute problematiek, de vraagstukken om op korte termijn gezamenlijk uit de crisis te komen en ook uit de crisis te blijven. Dit samenhangend pakket vraagt een gezamenlijke aanpak van alle overheden en hun uitvoeringsorganisaties op basis van vertrouwen, wederzijds respect en erkenning van elkaars rol. Alle partners communiceren op eenduidige wijze over deze afspraken. Hierover vindt nadere gezamenlijke afstemming plaats.

Deel I – Acut (nu)

1. De actuele situatie in Ter Apel (gemeente Westerwolde) vraagt om een directe noodoplossing. Er wordt door het lokaal gezag een veiligheidsrisicogebied afgekondigd rondom de COA-locatie in Ter Apel in principe tot 1 oktober 2022. Dit betekent dat de politie en BOA's meer mogelijkheden/bevoegdheden hebben om preventief te fouilleren en is cameratoezicht mogelijk. Daar zou een noodverordening bij kunnen komen voor heel Ter Apel/Westerwolde, waarbij alleen mensen in het hele gebied mogen komen voor opvang of registratie. Het wordt een breed gebied omdat anders het probleem zich verplaatst naar het dorp. Bij het aanmeldcentrum in Ter Apel worden mensen die voor de poort verblijven duidelijkheid geboden over hun identificatie- en registratieafspraken bij de politie en wanneer zij zich hiervoor kunnen melden in Ter Apel. Aan deze mensen wordt vervolgens onderdak geboden in een noodopvanglocatie in een nabije gemeente, van waar uit asielzoekers gecontroleerd naar Ter Apel kunnen komen. Randvoorwaardelijk hiervoor is wel dat er een noodopvanglocatie is. Alle inzet is er op gericht dit vanaf volgende week functioneel te hebben.

Deel II – Uit de crisis blijven (op lange termijn)

1. Er wordt versneld uitvoering gegeven aan de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen inclusief uitbreiding van duurzame (kleinschalige) (nood)opvanglocaties aan de hand van de vastgestelde verdeelsleutel en vier gemeenschappelijke vreemdelingenlocaties. Een plan hiertoe is uiterlijk op 1 oktober 2022 gereed.
2. We komen tot een samenhangend pakket op het gebied van flexwoningen, collectieve voorzieningen, tussenvoorzieningen, transformatie en estafettewoningen. Flexibele opvang en flexibele woonvormen worden niet alleen uitgevoerd in pilots, maar zetten we structureel in. Met het samenhangende pakket wordt beoogd dat er tot en met eind 2024 37.500 flexwoningen e.d. beschikbaar komen, conform de (door de crisis opgehoogde) doelstellingen uit het Programma Woningbouw. De door het Planbureau voor de Leefomgeving bevonden knelpunten voor het versnellen van de bouw van tijdelijke huisvesting worden geadresseerd.
3. Gemeenten en provincies geven extra prioriteit aan het versneld beschikbaar stellen van locaties en het gereedmaken voor bebouwing daarvan.
4. Het Rijk biedt ondersteuning met de Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting, en heeft reeds € 100 miljoen aan middelen ter beschikking gesteld voor het verkleinen van onrendabele toppen.
5. In aanvulling op het voorgaande werkt het Rijk aan een garantstelling waarmee de financiële risico's van met name projecten met verplaatsbare flexwoningen kunnen worden gemitigeerd. De regeling wordt in de komende periode nader uitgewerkt in samenwerking met gemeenten, provincies en woningcorporaties. Om tempo te maken start het Rijksvastgoedbedrijf vooruitlopend hierop de aanbesteding van 2000 flex-eenheden.
6. Het lopende overleg over de Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV) wordt voortgezet.

7. We zetten in op en investeren in (arbeids)participatie en integratie. Het rijk stelt hiervoor voldoende middelen ter beschikking.
8. Het Rijk stelt structureel voldoende financiële middelen beschikbaar voor gemeenten om alle taken op het gebied van opvang, huisvesting en integratie uit te kunnen voeren. Voor de financiering van de gemeentelijke taken is een aantal randvoorwaarden van belang:
 1. Financiering extra kosten gemeentelijke zorgtaken is structureel op orde.
 2. Financiering vindt plaats via het Gemeentefonds, tenzij gemeenten anders verzoeken.
 3. De Wi2021 moet uitvoerbaar en betaalbaar zijn. Gemeenten worden in staat gesteld alle inburgeraars passende ondersteuning te bieden en ontvangen daarvoor passende middelen. De middelen voor inburgering blijven bestaan uit een deel uitvoeringskosten (gemeentefonds) en een deel voor kosten inburgeringsvoorzieningen (SPUK).
 4. De middelen voor uitvoeringskosten worden in de jaren 2022, 2023 en 2024 opgehoogd vanwege hogere aantallen inburgeraars. We monitoren de uitgaven en bezien wat er verder nodig is om fluctuaties in het aantal inburgeraars op te vangen, we kijken daarbij naar het betaalbaarheidsonderzoek inburgering (volume en prijs), zoals eerder is afgesproken.
 5. Om de onderwijsroute voor alle inburgeraars mogelijk te maken wordt het bedrag voor de inburgeringsvoorzieningen (SPUK) in 2023 opgehoogd voor de jaren 2023 en 2024. Ook hier monitoren we de uitgaven.
 6. Uitgangspunt is en blijft dat gemeenten passende financiering ontvangen voor de uitvoering van de Wi2021, dus dat eventuele hogere kosten leiden tot een bijstelling van het budget.
 7. Concreet zal het budget voor de inburgering in 2022, 2023 en 2024 in ieder geval worden opgehoogd met respectievelijk 20, 40 en 30 miljoen euro.
9. Geleidelijk opbouwende structurele toevoeging van € 83 miljoen in de brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR) vanaf 2023.

Deel III – Uit de crisis komen (op korte termijn)

1. Veiligheidsregio's spannen zich maximaal in voor het realiseren van 225 aanvullende plekken crisisnoodopvang (CNO) per regio. Bovenop deze reeds afgesproken CNO-plaatsen worden er nogmaals 225 CNO-plaatsen per veiligheidsregio gerealiseerd. Dit onder de volgende zes voorwaarden:
 1. De afspraak over de inzet van Rijksambtenaren in de CNO vervalt.
 2. Het Rijk zet de aanbesteding voor personeel in ten behoeve van regio's die hier een beroep op doen. Alle kosten voor personeel die veiligheidsregio's zelf inhuren voor CNO en de organisatie (inclusief inzet medewerkers gemeenten als dit niet hun normale werk betreft dan wel veiligheidsregio's ze inlenen) hieromtrent worden vergoed, inclusief langdurige financiële verplichtingen die hierdoor ontstaan.
 3. De lopende afspraken over vervoer blijven in stand.
 4. Medische zorg moet voldoende beschikbaar zijn. De extra kosten die GGD-en maken worden door COA vergoed. Waar nodig worden hierover met GGD GHOR NL nadere afspraken gemaakt.
 5. Het is vooralsnog niet waarschijnlijk dat asielzoekers in de CNO voor hogere gemeentelijke zorgkosten (zoals bijv. publieke gezondheid, Jgz, jeugdzorg, ondersteuning Wmo) zorgen. Dit houden we wel in de gaten. Mocht hier sprake van zijn dan geldt de algemene afspraak dat gemeenten door CNO er niet bij in mogen schieten en gaan we hierover het gesprek aan.
 6. We maken gezamenlijk een plan om de wachtlijsten in de PTSD-zorg versneld aan te pakken bijv. ook door behandelaars uit het land van herkomst –die vanuit cultuur/taal/achtergrond adequaat kunnen behandelen –te werven en in te zetten.
2. Veiligheidsregio's zijn bereid de CNO voorbij 1 oktober open te houden onder de volgende vier voorwaarden:
 1. Het Rijk komt voor 1 oktober 2022 met een politieke keuze (visie) op en uitvoeringsplannen voor de instroom, doorstroom en uitstroom in de asielketen, inclusief de middelen. Dit moet voorkomen dat we nogmaals in een dergelijke crisis geraken. Hierin moet ook kraakhelder worden gemaakt hoe we ervoor zorgen dat de doelgroep die niet mag blijven ook daadwerkelijk en zo snel mogelijk vertrekt. Dit laatste is ook van groot belang voor het draagvlak uit de samenleving. Daarbij wordt ook gekeken naar hoe met het onderscheid kansrijke/kansarme asielaanvragen sneller tot een beslissing kan worden gekomen.

2. Het Rijk zorgt voor een realistische, structurele (meerjarige) begroting van COA en IND (inclusief registratie en identificatie) die niet afhankelijk is van de instroom. Hierbij hoort ook het ophogen van de personele capaciteit van zowel COA als IND. Het kabinet heeft hier via het regeerakkoord reeds 100 miljoen beschikbaar gesteld voor de IND en 100 miljoen voor het COA.
3. Het Rijk brengt uiterlijk 1 oktober 2022 spoedwetgeving in consultatie (beoogde inwerkingtreding: 1 januari 2023) die een wettelijke taak creëert voor gemeenten om asielopvang te realiseren. Daarbij wordt expliciet ook de taak en rol van de provincies (waaronder die van de PRT) nader uitgewerkt en opgenomen. Over de invulling van deze rol worden nadere afspraken gemaakt.¹
4. Uiterlijk 1 oktober 2022 is er een transitieplan opgesteld door het Rijk over de afbouw van de CNO, waarbij deze afbouw in principe op 1 januari 2023 is afgerond. Dit transitieplan voorziet ook in het antwoord op de vraag aan wie de CNO wordt overgedragen.
3. Het Rijk spant zich maximaal in om de particuliere opvang voor Oekraïners zoveel mogelijk te benutten.
4. Opvangplekken voor Oekraïense ontheemden, asielzoekers en statushouders kunnen flexibel worden ingezet. Het Rijk spant zich in om de opvang van Oekraïners en regulier uit te ruilen zonder dat de financiële regelingen dit tegenwerken of dat het leidt tot verhoogde administratieve lasten.
5. Het Rijk spant zich in het voor gemeenten zo makkelijk mogelijk te maken om de taken CNO en huisvesting van statushouders onderling uit te ruilen. Daarnaast moet uitwisseling tussen opvang asielzoekers en huisvesting statushouders mogelijk zijn. Waar dit nu mogelijk is wordt dit zoveel als mogelijk gedaan binnen de eigen provincie. Daarnaast wordt dit mogelijk gemaakt in de spoedwetgeving die uiterlijk 1 oktober 2022 in consultatie gaat.
6. Het Rijk stimuleert provincies mee te werken aan het oplossen van RO-kwesties en om gemeenten aan te spreken die achterblijven bij hun aandeel in het oplossen van deze crisis. Hierover worden voor 1 oktober 2022 nadere afspraken gemaakt tussen het Rijk en de provincie.
7. We pakken gezamenlijk zo snel mogelijk noodzakelijke randvoorwaarden in de uitvoering op, en knelpunten in de uitvoering aan. Dit onder de volgende zes voorwaarden:
 1. Het Rijk accepteert dat gemeenten locaties gebruiken die niet voldoen aan de normale standaarden (minimale voorwaarde: wel veilig en hygiënisch).
 2. We maken een overzicht van waar het helpt om centrale afspraken te maken en waar het specifiek regionaal/lokaal beter is.
 3. We maken afspraken met landelijke maatschappelijke organisaties die onderdelen kunnen verzorgen van de opvang variërend van: sport, religieuze organisaties, onderwijs, vrijwilligersorganisaties, jongerenorganisaties en ouderenbonden (sociale infrastructuur).
 4. We werken toe naar een integrale programmatische ondersteuningsstructuur met 1 loket, centrale regie en onder leiding van een (programma)directeur. De Landelijke Regie Tafel Asiel en Integratie (LRT) blijft het bestuurlijk gremium. Bij de Provinciale Regionale Regietafels (PRT) wordt de uitvoering van afspraken regionaal besproken.
 5. Uiterlijk 1 oktober 2022 is sprake van een vereenvoudigde overleg en besluitvormingsstructuur waarbij zo min mogelijk aparte overleggen zijn over Oekraïne en asiel.
 6. Uiterlijk 1 oktober 2022 is sprake van één telefonische helpdesk – via de integrale ondersteuningsstructuur – voor veiligheidsregio's en gemeenten voor vragen aan en adviezen van COA, IND, VluchtelingenWerk Nederland en AVIM.
8. Er is vanuit het Rijk een project gestart om de dossieropbouw van overlastgevers te realiseren in het kader van de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke aanpak. Ook realiseert het Rijk één of meer procesbeschikbaarheidslocatie. Gemeenten spannen zich om deze locaties beschikbaar te stellen. Hiervoor wordt € 15 miljoen structureel vrijgemaakt.

¹ Daarbij is ook van toepassing hetgeen bepaald in het artikel 2 onderzoek Financiële Verhoudingswet.

9. Het Rijk zorgt voor structurele financiële zekerheden bij het versneld uitstromen van statushouders en het binnen 72 uur beoordelen van businesscases van gemeenten die hieraan bijdragen inclusief snelle afhandeling na positieve beoordeling.
10. Het Rijk verschaft op 1 september 2022 duidelijkheid over de middelen van 2023 en verder (structurele afspraak) voor de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's). Er wordt een structurele financiering vanaf 2023 van € 40 miljoen gerealiseerd.
11. Om verdere belasting van de asielketen te voorkomen, komt het Rijk op 1 oktober 2022 met een plan voor de Oekraïense derdelanders die voor 19 juli 2022 in het BRP zijn ingeschreven en tot en met 4 maart 2023 onder de Regeling Tijdelijke Bescherming vallen.
12. Er verblijven momenteel bijna 16.000 vergunninghouders in de asielopvang, wachtend op huisvesting in gemeenten. Een snelle uitstroom van deze vergunninghouders helpt bij het verlichten van de druk op asielopvang en stelt hen in staat te beginnen met integreren en participeren in de Nederlandse samenleving. Daarom is het volgende afgesproken ten aanzien van de taakstelling:
 1. Om uit de crisis te blijven is een stabiele en voorspelbare taakstelling en uitstroom van vergunninghouders nodig. Hiervoor wordt door de LRT een maatregelenpakket uitgewerkt dat uiterlijk in de LRT van december 2022 voorligt. Daarbij wordt in elk geval gekeken naar sterkere verbindingen in de keten, van COA tot corporatie. De PRT's zullen hierin een actieve regisserende rol hebben.
 2. De taakstelling voor de tweede helft van 2022 blijft de in het voorjaar vastgestelde 13.500 te huisvesten vergunninghouders. Deze taakstelling blijkt in de praktijk te laag. De taakstelling voor de eerste helft van 2023 wordt fors hoger, naar verwachting tussen de 20.400 en 23.900. De totale taakstelling tussen 1 juli 2022 en 1 juli 2023 komt daarmee uit op 33.900-37.400 (exclusief achterstanden van circa 1.800).
 3. Het is van belang om een zo groot mogelijk deel van de taakstelling van 2023 al in 2022 te realiseren, zodat er minder opvangplekken nodig zijn. Hier zetten we (rijk en gemeenten) gezamenlijk op in met ondersteuningsinstrumentarium op het gebied van huisvesting, communicatie en monitoring.
 4. Gemeenten huisvesten in de tweede helft van 2022 in ieder geval 15.300 statushouders (= taakstelling plus achterstand) en streven ernaar meer dan 20.000 statushouders te huisvesten, dit is inclusief de reeds afgesproken, maar nog niet gerealiseerde versnelling van 7500.
 5. De opgave wordt verdeeld over gemeenten conform de taakstellingsystematiek in de Huisvestingswet 2014, waarbij reeds behaalde resultaten per gemeente worden verdisconteerd. Gemeenten stellen plannen op om deze opgave te halen en stemmen die af aan de provinciale regietafels. Gemeenten kunnen daarvoor woningen toewijzen uit de bestaande woningvoorraad, huisvesten in tussenvoorzieningen of andere tijdelijke voorzieningen of nieuwe flexwoningen realiseren. Op de voortgang van de uitvoering van deze afspraak wordt via de PRT regie gevoerd en gemonitord. Teneinde de provincies in staat te stellen haar rol te vervullen worden voor de laatste maanden van 2022 0,8 miljoen en in 2023 2,4 miljoen vrijgemaakt.
13. Alle kosten voor het realiseren, in bedrijf houden en opheffen van de CNO en de inhuur van personeel, beveiliging, etc. worden volledig vergoed aan veiligheidsregio's en gemeenten.
14. Een incidenteel voorschot van € 100 miljoen voor veiligheidsregio's en gemeenten ten behoeve van bekostiging van CNO en de recent al gemaakte kosten in dit kader en voor initiatieven die bijdragen aan de versnelling in het plaatsen van statushouders, wordt door het Rijk beschikbaar gesteld.²
15. Uiterlijk 1 september 2022 hebben we een gezamenlijke communicatie voor de maatregelen die worden genomen om uit de asielcrisis te komen. Alle partners communiceren op eenduidige wijze over de opgaven en gezamenlijke aanpak.

² Dit is een voorschot op bestaande middelen en derhalve niet opgenomen in de financiële tabel.

Tabel financiële middelen (in miljoenen)

	2022	2023	2024	2025	2026
BDUR		46	57	73	83 (str)
Huisvestingspakket ³	98,5	17,9	17,9	17,9	15,7
Centrale inkooporder flexwoningen ⁴	95	140,3	-	-	-
Ontvangsten verkoop flexwoningen	-	-140,3	- 95	-	-
Opvang AMV 18+		40	40	40	40 (str)
Project overlastgevers		15	15	15	15 (str)
Inburgering	20	40	30	-	-
Provinciale Regie Tafel (PRT)	0,8	2,4	-	-	-
Totaal begroting	214,3	161,3	64,9	145,9	153,7
BZK leenfaciliteit (inzet RVB panden)	0	67	1	0	0

³ 14,3 mln. loopt door t/m 2036; De reeks huisvestingspakket wordt generaal gedekt. Er is een restrisico, nadat het budget is uitgeput, in het geval er aanspraak wordt gemaakt op de herplaatsingsgarantie. Afspraak is dat er een evenwichtige verdeling komt tussen Rijksoverheid, Gemeenten en Corporaties. Nadere uitwerking zal tussen BZK en Financiën plaatsvinden.

⁴ De centrale inkooporder (uitgaven en ontvangsten) wordt generaal ingepast. Huidig kasritme wordt gehanteerd, maar wel met de wetenschap dat deze afhankelijk is van het in de markt zetten van de inkooporder. Mocht het kasritme anders uitpakken dan zal hierover het gesprek worden aangegaan.

Opvang en huisvesting vluchtelingen



Oekraïense vluchtelingen komen Nederland binnen

Asielzoekers komen Nederland binnen

Vluchtelingen binnen EU-richtlijn tijdelijke bescherming (RTB) registratie in gemeente

Identificatie en registratie (COA, IND)



Opgave per 1-7-2023:
Landelijk: 90.000



Particuliere opvang (POO)

landelijk:
± 20.000
(13 januari 2023)

Opgave per 1-1-2024:
Landelijk: 75.500
dit is inclusief CNO (11.250)

- COA coördinatie en exploitatie
- Gemeente levert locatie

Opgave tot 1-4-2023 / uiterlijk 1-7-2023:
Landelijk: 11.250

Gemeentelijke opvang (GOO)

- Gemeente levert locatie en exploitatie
- VR spreiding en ondersteuning

Reguliere opvang (AZC) en noodopvang



Crisisnoodopvang

- VR coördinatie en exploitatie
- Gemeente levert locatie

Vanaf 4 september 2023 voor mensen die **niet** onder RTB vallen ('derdelanders')

Vanaf maart 2025 bij **beëindiging** RTB

April/uiterlijk juli 2023

Indien mogelijk (gezien woningaanbod)

Huisvesting in gemeente

Oekraïners + Andere doelgroepen* + Statushouders

breed huisvestingsbeleid

opgave statushouders
1e helft 2023:
21.200

Vertrek naar land van herkomst of een ander land



Verantwoordelijk:
■ = Gemeenten
■ = Rijksoverheid

* Zoals: jongeren, studenten, spoedzoekers, arbeidsmigranten, kwetsbare ouderen, vrouwen in vrouwenopvang, ggz-patiënten, dak- en thuislozen.



VEILIGHEIDSREGIO
IJsselland

Samen werken aan veiligheid

Regionaal Transitieplan IJsselland

Versie na bespreking BAO (7 dec. 2022) en PRT (22 dec. 2022)

Brandweer | GHOR | Crisisbeheersing



Regionaal Transitieplan IJsselland

Inleiding/ aanleiding

Op dinsdag 14 november is in het Veiligheidsberaad ingestemd met het **Transitieplan CNO**. Daarin zijn, kort samengevat, de volgende afspraken gemaakt:

- Op 1 januari 2023 zijn er regionale opvangplannen, onder voorbehoud van lokale bestuurlijke besluitvorming
- Deze plannen zijn gericht op het beschikken over voldoende opvangplekken per 1 april 2023
- Onderdeel van het plan is het Transformeren van beschikbare en geschikte CNO naar NO onder verantwoordelijkheid van het COA
- Per 1 juli moeten alle opvangplekken voldoen aan wettelijk vereiste kwaliteits- en voorzieningenniveaus.
- Per 1 juli hoeven de VR'en geen ondersteuning meer te bieden aan het COA.

De transitie is geslaagd als vanaf 1 april 2023 voldoende opvangplaatsen zijn gerealiseerd en het COA weer in staat is alle asielzoekers met een recht op opvang daarvan te voorzien.

Relatie Provinciale Regietafel (PRT) en Flexibiliseringsagenda

De regionale opvangplannen komen tot stand onder regie van de PRT's. In Overijssel is er een PRT gepland op 22 december. Doel van Twente en IJsselland is om de regionale opvangplannen dan aan de commissaris aan te bieden. De PRT's zijn ook verantwoordelijk voor de totstandkoming en het aanjagen van de **Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen**. Dit is een proces wat al enkele jaren loopt en naar verwachting ook nog enkele jaren zal kosten. Op dit moment wordt gewerkt aan een geactualiseerde versie van het oorspronkelijke plan uit 2020. Voor het Regionaal opvangplan wat nu vóór 1 januari moet worden opgesteld is het voldoende dat we in elk geval geen besluiten nemen die haaks staan op de bedoeling van de Flexibiliseringsagenda. De kern van die agenda is dat er naar wordt gestreefd dat asielzoekers zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen over de kansrijkheid van hun asielaanvraag. Zij kunnen zich dan eerder voorbereiden op integratie of terugkeer.

In de versie van 2020 worden kort samengevat drie typen opvanglocaties¹ beschreven

- Gemeenschappelijke vreemdelingenlocaties (GVL's): middelgrote locaties waar asielzoekers de procedure beginnen en de ketenpartners samen onder één dak werken;
- Satellietlocaties; locaties die dienen als ventiel voor GVL's en voor opvang van specifieke groepen;

¹ Meer informatie is te vinden via bijgaand link. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/migratie/documenten/rapporten/2020/05/14/uitvoeringsagenda-flexibilisering-asielketen>

- Regionale opvanglocaties (ROL): locaties waar asielzoekers met een kansrijke aanvraag en vergunninghouders een start kunnen maken met integratie dichtbij de gemeente van uiteindelijke huisvesting.

Door opvanglocaties multifunctioneel in te zetten is het mogelijk om de asielopvang sneller op- en af te schalen, zonder dat locaties moeten worden geopend of gesloten.

Relatie Nieuwe asielwet/ Spreidingswet

Op dit moment is de consultatie voor de Spreidingswet net afgerond. De wet is bedoeld om tot een eerlijke verdeling te komen van het aantal asielzoekers wat elke gemeente/ regio/ provincie opvangt. Onderdeel van de wet is een relatief complexe verdeelsystematiek, gekoppeld aan een beloningssystematiek op basis van vrijwilligheid. Sluitstuk van de wet is een verdeelbesluit van de minister. Landelijk leven er nog veel vragen, zoals ook verwoord in de inbreng vanuit VNG, IPO, Veiligheidsberaad en de CdK's tijdens de consultatie. Zolang de Spreidingswet niet van kracht is wordt de bestaande verdeelsystematiek via de LRT en PRT's gebruikt.

Relatie opvang Oekraïners

Door alle aandacht voor de actuele crisissituaties rondom de opvang van asielzoekers dreigt de aandacht voor de nog altijd groeiende behoefte aan opvang voor Oekraïense ontheemden wat naar de achtergrond te verschuiven. Dit is niet terecht omdat inmiddels wordt aangenomen dat de instroom van Oekraïners blijft aanhouden en dat er rond 1 juli 2023 naar verwachting 90.000 GOO plekken voor Oekraïners nodig zullen zijn. Voor de kerst van 2022 wordt hier een landelijk bestuurlijk besluit over verwacht.

Regionaal Opvangplan IJsselland

Binnen de bovengenoemde context van Landelijk Transitieplan, Flexibiliseringsagenda, Spreidingswet en Oekraïne-opvang (en alle onzekerheden die daar nog bij horen) is afgesproken dat elke regio voor 1 januari een Regionaal opvangplan oplevert. Hieronder beschrijven we eerst de drie verschillende bouwstenen die daarvoor relevant zijn. Op basis van die bouwstenen formuleren we het plan wat het best past bij de situatie in IJsselland.

Bouwstenen om te komen tot het Regionale opvangplan IJsselland

1. Basis bouwsteen AZC-plekken

1.1 Korte termijn (tot 1 jan. 2024)

Het doel van het Regionale Transitieplan is om te komen tot “voldoende” opvangplekken. Het is dus belangrijk dat er goede landelijke prognoses zijn over het aantal benodigde AZC-plekken (wellicht met een bandbreedte) én dat gemeenten/ regio's deze plekken ook op tijd realiseren. De concept Spreidingswet biedt op korte termijn geen helderheid. Daarom gaan we vooralsnog uit van de landelijke capaciteitsraming , vertaald naar provinciale opgaven, zoals we die op dit moment kennen.

Capaciteitsbesluit	Landelijk	Overijssel	IJsselland	Realisatie obv bijlage 4 transitieplan (situatie november 2022)
“Oud”	51.000	2.943	1351 ²	1581 (excl. Zwolle en Raalte)
Per 1 januari 2023	61.200	3531	1621 ³	
Per 1 januari 2024	75.500 ⁴	4.001	1836	

² Provinciale opgave op basis van inwoneraantal verdeeld over Twente en IJsselland

³ De landelijke capaciteitsraming per 1 januari 2023 (61.200) is voor zover wij weten nog niet/ niet meer vertaald in een provinciale en regionale raming. Geel gearceerd zijn dus schattingen.

⁴ Dit is nog geen officiële prognose en dit cijfer moet ook niet verward worden met een instroom van 75.000 asielzoekers. De verwachting dat er 75.000 opvangplekken nodig zullen zijn is gebaseerd op een optelsom van een hogere instroom, stagnerende doorstroom (onvoldoende capaciteit IND) en onzekerheid over de te realiseren uitstroom (huisvesting statushouders).

Locatie	Regionale Opgave per 1/1/24	Aantal plekken 1/1/23	Aantal plekken 1/7/23	Contract tot	Ontwikkeling ivm Flexibilisering	Bijzonderheden
Deventer/ Schalkhaar		550	550	Voor onbepaalde tijd	Wens om (deel) ROL te zijn	Dit is inclusief 50 IBO
		100	100?	1 februari 2023		Betreft extra bufferplekken lopen tot 1 februari 2023 op AZC. Verzoek om dit te verlengen met twee jaar is ingediend.
		100	100?	1 april 2023		Betreft een noodopvanglocatie op locatie Wittenstein. Wellicht dat dit ook nog verlengd gaat worden, maar is afhankelijk van voortgang van een nieuwe structurele ontwikkeling op die plek.
Hardenberg		700	700	Maart 2026	ROL?	De raad van Hardenberg heeft in 2021 aangegeven te willen toegroeien naar een ROL (tot mrt 2026). Maar vooral vanuit de afspraak dat het aantal niet-kansrijke asielzoekers/veilige landers naar nul wordt gebracht.
		25	25	Nov. 2023		Toestemming om 25 bufferplekken te gebruiken tot 1 november 2023
Zwolle			300	Februari 2026	Verkenning permanente ROL vanaf 2026	Met optie op verlengen tot 1 februari 2027. Zwolle heeft de intentie om, indien dit mogelijk is, de ROL (eerst tijdelijk en daarna op een permanente locatie) aan te bieden als duurzame opvanglocatie voor 400-600 plekken vanaf 2026/2027.
Kampen		80	80?	1 mei 2023		Met optie op verlengen tot 1 mei 2024
Raalte		110 ⁵	110	1 dec 2023		Nog onder voorbehoud van besluitvorming. Alleen bestemd voor asielzoekers met Corona (geen andere besmettelijke ziekten of reguliere opvang).
Totaal IJsselland	1836	1665	1965⁶			

Deelconclusie bouwsteen AZC-plekken (korte termijn)⁷

- ⇒ Alle vaste en tijdelijke plekken bij elkaar opgeteld voldoet IJsselland in elk geval aan de opgave bij een benodigde landelijke capaciteit per 1 januari 2023 van 61.200 plekken (i.c. 1621 voor de regio) en ook bij een benodigde landelijke capaciteit van 75.500 plekken (i.c. 1836 voor de regio).
- ⇒ Afhankelijk van de ontwikkelingen (zowel landelijk als rondom ROL in Zwolle) moeten we in de periode 2023/2024 tijdelijke locaties verlengen en/of of nieuwe locaties ontwikkelen.

1.2 Bouwsteen AZC-plekken (middellange termijn / bijdrage aan Flexibiliseringsagenda)

De basis bouwsteen AZC is ook de basis voor het ontwikkelen van de IJssellandse 'fair share' bijdrage aan een toekomstbestendig en flexibel vluchtelingen opvanglandschap in IJsselland. Naast de vier landelijke Gemeenschappelijke Opvang Locaties (GVL) zijn in het gewenste Nederlandse opvanglandschap zogenaamde Regionale Opvang Locaties (ROL) en Satellietlocaties gewenst.

Er liggen goede mogelijkheden om in onze regio tenminste drie AZC's door te ontwikkelen tot een ROL (al dan niet in combinatie met een satellietlocatie. De nieuwe ROL in Zwolle (eerst tijdelijk en wellicht permanent) en de bestaande AZC's Schalkhaar en Hardenberg zouden hiervoor in aanmerking kunnen komen. In een ROL worden kansrijke asielzoekers en statushouders opgevangen. De nieuwe werkwijze behelst dat deze vluchtelingen, conform bedoeling van de nieuwe inburgeringswet, zo snel mogelijk worden gekoppeld aan gemeenten in de regio. Deze kansrijke nieuwkomers krijgen vanuit de ROL, in samenwerking met hun "eigen" gemeenten, een programma voor werk, scholing, taalverwerving en verdere inburgering aangeboden. Cruciaal is dat alle IJssellandse gemeenten zich committeren aan deze benadering. Iedere gemeente participeert in één van de drie ROL voorzieningen, of zich aansluiten bij een ROL die niet in IJsselland ligt.

De gemeenten Zwolle, Dalfsen, Staphorst, Steenwijkerland en Zwartewaterland verkennen inmiddels ambtelijk de haalbaarheid van een gemeenschappelijk te exploiteren ROL, welke dit voorjaar operationeel zal zijn. Vanuit Deventer worden kansen gezien om met Olst-Wijhe en Raalte samen te werken aan een ROL in Schalkhaar. De verkenning om vanuit Hardenberg (wellicht gezamenlijk met Ommen en evt. Twenterand) een ROL te creëren moet nog worden gestart. De wijze waarop Kampen vanwege de relatie met een Flevolands AZC kan/wil participeren in IJsselland is nog onzeker. Kortom, er is nog veel uit te werken en nog weinig in beton gegoten. Om definitief uit de crisis te komen is het belangrijk om hier in 2023 wel stappen in te zetten.

⁵ Wordt als gevolg van de ontwikkelingen rondom Corona steeds minder gebruikt

⁶ Afhankelijk van ontwikkelingen ROL Zwolle en besluitvorming rondom verlengingen is dit in een optimistisch scenario 2085 - 2285

⁷ Deze constatering is gebaseerd op de huidige verdeelsystematiek en kan dus nog veranderen (verhoogd worden) agv de invoering van de spreidingswet

Deelconclusie bouwsteen AZC-plekken (middellange termijn)

Op dit moment ontwikkelen we formeel in IJsselland 1 locatie tot ROL. We willen 2023 benutten om voor IJsselland een plan te maken waarmee we ook duurzaam voldoen aan de uitgangspunten van de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen. Dat betekent o.a. onderzoek doen naar de mogelijkheden om bestaande AZC's door te ontwikkelen naar Regionale opvanglocaties.

2. Basis bouwsteen huisvesting statushouders

De tweede belangrijke bouwsteen om uit de asielcrisis te komen is het tijdig huisvesten van statushouders conform de halfjaarlijks opgelegde taakstelling.

Taakstelling	Landelijk	IJsselland	Realisatie
2 ^e helft 2022 formeel	13.500	414	
Inclusief achterstand	15.300	514	520
1 ^e helft 2023	21.200	649	
2 ^e helft 2023	?	+/- 650 ⁸	

Bestuurlijke Kopgroep Woonversneller IJsselland

De onlangs ingestelde bestuurlijke kopgroep WIJS heeft de opdracht om alles te doen wat nodig is om statushouders tijdig te kunnen laten doorstromen van een AZC-plek naar een woning. We streven ernaar om directe doorstroming naar een reguliere woning te realiseren. Waar dat niet lukt kan een tussenvoorziening een tijdelijke oplossing zijn. Om zo zuinig mogelijk om te gaan met financiën én beschikbare menskracht proberen we tussenstappen zoveel mogelijk te voorkomen.

Wel willen we benadrukken dat de opgave groot is en niet alleen ruimtelijk impact heeft, maar ook een groot beroep doet op het onderwijs, de zorg de begeleiding vanuit bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk.

Deelconclusie bouwsteen statushouders

Vanwege de extra inspanningen gaan we er van uit dat het in IJsselland grosso modo lukt om te voldoen aan de huisvestingstaakstelling Statushouders. Wellicht dat nog enkele vormen van tussenvoorzieningen tijdelijk nodig zijn.

⁸ Aanneمة is een vergelijkbare taakstelling als in de eerste helft van 2023. In de notitie "Van crisisbed naar echte woning" zijn we uitgegaan van een instroom van 30.000 tot 60.000 asielzoekers waarvan 75% een vergunning krijgt. In orde van grootte betekent dat voor IJsselland ca. 1000 te huisvesten statushouders per jaar, met een bandbreedte van plus of min 35%.

3. Basisbouwsteen huidige (C)NO-locaties

Dit zijn locaties die niet meer nodig zijn als de beide andere bouwstenen (ook landelijk)⁹ op orde zijn.

De huidige en geplande CNO locaties in IJsselland zien er tot 1 juli als volgt uit¹⁰:

Locatie	15-nov	1-dec	1-jan	1-feb	1-mrt	1-apr	1-mei	1-jun	1-jul
Dalfsen	25	25	25	25	25	0	0	0	0
Deventer	174	174	174	174	174	0	0	0	0
Hardenberg ¹¹	0	100	100	100	100	100	100	100	100
Kampen	0	0	62	62	62	0	0	0	0
Olst-Wijhe/ Raalte ¹²	150	150	150	150	0	0	0	0	0
Ommen	40	40	0	0	0	0	0	0	0
Staphorst	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Steenwijkerland	75	75	0	0	0	0	0	0	0
Zwartewaterland	84	84	84	84	0	0	0	0	0
Zwolle (Lumen)	22	22	22	0	0	0	0	0	0
Zwolle (Ruysdael)	21	21	21	0	0	0	0	0	0
Totaal	591	691	638	595	361	100	100	100	100

Deelconclusie bouwsteen (C)NO-locaties

Er wordt landelijk vanuit gegaan dat een deel van de CNO-locaties omgezet kunnen worden in een NO-locatie en vervolgens in reguliere opvang door COA. Dit lijkt voor de CNO-locaties in IJsselland heel beperkt mogelijk.

⁹ We moeten rekening houden met het gegeven dat wij als regio wel voldoen aan de taakstelling maar dat er alsnog extra capaciteit moet worden geleverd omdat elders in het land onvoldoende opvanglocaties worden gerealiseerd.

¹⁰ Hier zitten nog veel onzekerheden in.

¹¹ Hardenberg is een tijdelijke locatie onder beheer van het COA

¹² Olst-Wijhe/ Raalte is een tijdelijke locatie onder beheer van het COA.

Regionaal transitieplan IJsselland

Als we de deelconclusies van de 3 bouwstenen in samenhang bekijken komen we tot de volgende constatering:

1. Zowel op 1 april 2023 als op 1 januari 2024 realiseren we binnen IJsselland **voldoende AZC-plekken** als we ook de tijdelijke plekken meetellen.
2. We **voldoen aan onze formele taakstelling 2022** qua tijdige huisvesting van statushouders maar nog niet aan de nieuwe dan geldende taakstelling (1^e helft 2023). Dat is wederom een grote taakstelling en het wordt een grote uitdaging om die te realiseren.
3. Omzetten van huidige (C)NO-locaties naar NO-locaties onder beheer van het COA is gelet op de aard van de opvang niet of heel beperkt mogelijk.

Er zijn nog veel onzekerheden rondom de exacte uitwerking van de nieuwe Asiel/ Spreidingswet, rondom de instroom van Oekraïners én over de haalbaarheid van tijdige huisvesting van statushouders. Alhoewel we daar hard aan werken houden we er rekening mee dat we niet alle statushouders direct in een reguliere woning kunnen plaatsen en dat we daar mogelijk “tussenvoorzieningen” voor nodig hebben.

Conclusie

Bovenstaande maakt dat we in IJsselland kiezen voor een Regionaal Transitieplan waarmee we onszelf de ruimte geven om in te kunnen spelen op de actuele ontwikkelingen.

- 1) Bovenop de tijdelijke (C)NO locaties in Hardenberg en Olst-Wijhe/ Raalte, die al in beheer zijn bij het COA, dragen we op 1 april geen extra locaties over aan het COA.
- 2) De huidige (C)NO-locaties die eventueel geschikt zijn voor langdurige, meerjarige opvang houden we in stand en maken we geschikt voor meerdere doelgroepen. Om te zorgen dat we daar maximaal wendbaar in blijven (dus ook bijvoorbeeld Oekraïners kunnen huisvesten) houden we die locaties in eigen, gemeentelijk beheer.
- 3) We benutten 2023 om voor IJsselland een plan te maken waarmee we ook duurzaam voldoen aan de uitgangspunten van de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen.
- 4) Onder aansturing van de bestuurlijke Kopgroep WIJS werken de 11 IJssellandse gemeenten samen om zoveel mogelijk belemmeringen voor het realiseren van de taakstelling statushouders op lossen.
- 5) Ten aanzien van de Spreidingswet blijven we ambtelijk en bestuurlijk aan dringen op een Spreidingswet met een eenvoudig, transparant en voorspelbaar verdeelmodel.